

Procedurereglement Commissie Wetenschappelijke Integriteit

Vooraf

De UHasselt onderschreef reeds eerder het Europees Handvest voor Onderzoekers (RvB 13.11.2007, doc. 22/05 (2007-2008)). De Onderzoeksraad van de UHasselt erkent ook de Ethische Code van het Wetenschappelijk Onderzoek in België. Beide gedragscodes hechten grote waarde aan de integriteit van wetenschappelijk onderzoek.

Zoals in de Ethische Code van het Wetenschappelijk Onderzoek in België wordt aangegeven is het onder meer van belang dat wetenschappers hun onderzoek nauwgezet uitvoeren en dat ze er waarheidsgetrouw de relevante informatie over publiceren. Wetenschappers dienen hun onderzoeksmethoden en -resultaten dusdanig te beschrijven zodat deze kunnen worden geverifieerd.

De Ethische Code van het Wetenschappelijk Onderzoek in België geldt als basis en als referentie voor het beoordelen van meldingen. De Code gaat uit van onderstaande principes inzake wetenschappelijke integriteit, die in de Code verder worden uitgediept:

- **Zorgvuldigheid en voorzichtigheid:**

1. zorgvuldigheid: wetenschapsbeoefenaars handelen zorgvuldig als zij de algemeen erkende regels van hun discipline nauwgezet toepassen;
2. voorzichtigheid: het handelen van onderzoekers is voorzichtig als het gebeurt met vooruitziendheid en wordt geleid door het verlangen schade aan anderen te voorkomen.

- **Betrouwbaarheid en controleerbaarheid:**

1. betrouwbaarheid: onderzoekers zijn betrouwbaar als zij zodanig te werk gaan dat derden erop kunnen vertrouwen dat zij volgens de regels van hun vak tewerk gaan, zowel in het wetenschappelijke werk zelf als in het rapporteren ervan;
2. verifieerbaarheid: het werk van onderzoekers is verifieerbaar als zij ervoor zorgen dat hun collega's het volledige verloop van hun onderzoek kunnen nagaan en desgevallend overdoen.

- **Onafhankelijkheid en onpartijdigheid:**

1. onafhankelijkheid: in hun wetenschappelijke werk laten onderzoekers zich leiden door regels van wetenschappelijke aard, die de voorwaarde van hun onafhankelijkheid zijn;
2. onpartijdigheid: onderzoekers zijn onpartijdig als zij zich bij het uitvoeren van onderzoek niet laten beïnvloeden door hun persoonlijke voorkeur, sympathie, belang of vooringenomenheid.

Volgende aangelegenheden vallen bijvoorbeeld buiten de context van wetenschappelijke integriteit:

- vragen m.b.t. de ethiek van de wetenschap, die bijvoorbeeld aan bod komen in de ethische commissies 'experimenten met mensen', 'experimenten met proefdieren' of, in de biomedische wetenschappen, problematieken die rechtstreeks verband houden met patiëntgericht onderzoek, of met het gebruik van patiëntmateriaal. Deze aangelegenheden worden door de "commissie medische ethiek" van de faculteit Geneeskunde behandeld;
- vragen in verband met vermogensrechtelijke aspecten van wetenschappelijke vindingen en het gebruik ervan, zoals problemen in verband met octrooien en belangenconflicten in spin off-dossiers. Daarvoor bestaat er een afzonderlijk reglement en/of is er een procedure via de Tech Transfer Office;
- problemen tussen student en lesgever, ook in het kader van de masterthesis (dergelijke problemen horen tot het domein van de ombudspersoon en de examencommissie);

- . problemen tussen de doctorandus en de promotor van doctoraatsonderzoek en die verband houden met de taak van de promotor als begeleider zoals opgenomen in het doctoraatsreglement, worden onderzocht door de ombudspersoon voor doctoraatsstudenten;
- . problemen tussen de doctorandus en de promotor in verband met interpersoonlijke conflicten, worden onderzocht door de vertrouwenspersoon.

Naleving van de principes in de Ethische Code inzake wetenschappelijke integriteit

De naleving van de principes in de Ethische Code inzake wetenschappelijke integriteit gebeurt door de "Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de UHasselt" (CWI). Ze behandelt alle meldingen van mogelijk problematische gedragingen inzake de wetenschappelijke integriteit van het onderzoek aan de UHasselt volgens een specifieke procedure, die hierna beschreven wordt.

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van de commissie worden door het College van Decanen aangeduid, op voorstel van de Vicerector Onderzoek. De mandaten in de CWI hebben een duurtijd van vier jaar en zijn hernieuwbaar. Bij een vroegtijdige beëindiging van een mandaat, vervolmaakt de vervanger het lopende mandaat.

De opdrachten voor een dergelijke commissie zijn:

- . het onderzoeken van meldingen van problematische gedragingen en het formuleren van adviezen inzake te ondernemen acties;
- . het desgevallend voorstellen van aanpassingen aan de procedures indien nodig;
- . het bestuderen van vragen m.b.t. wetenschappelijke integriteit, op eigen initiatief of op vraag van de Onderzoeksraad, de Doctoral Schoolraad, het CvD, de RvB.

Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI)

De UHasselt erkent de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI) als adviserend orgaan. De VCWI heeft als opdracht advies te geven op het gebied van de wetenschappelijke integriteit. Bij de behandeling van dossiers binnen deze materie wordt door de VCWI en de CWI's van de respectievelijke universiteiten steeds voor ogen gehouden dat niet alleen de inzichten en praktijken in dit verband evolueren en goede opvolging vereisen, maar tevens dat de vertaling van het begrip naar de praktijk kan verschillen per wetenschapsdomein en -discipline.

De VCWI is bevoegd voor het adviseren over algemene kwesties in verband met wetenschappelijke integriteit, op eigen initiatief of op vraag van wetenschappelijke instellingen.

De VCWI is eveneens bevoegd voor het verlenen van een tweede advies in verband met vermeende inbreuken op wetenschappelijke integriteit, aan een instelling die de VCWI als adviserend orgaan erkent, nadat de CWI van deze instelling een CWI-advies heeft meegedeeld en wanneer een tweede advies van de VCWI gevraagd wordt.

Een vraag om tweede advies over een vermeende inbreuk op wetenschappelijke integriteit is ontvankelijk wanneer:

1. de CWI van een instelling een klacht heeft ontvangen, een CWI-advies erover volgens de eigen regels is meegedeeld en een kopie hiervan bij de tweedeadviesaanvraag is gevoegd;
2. de identiteit van de tweedeadviesvrager bekend is bij de CWI, en met name één van de volgende drie is: hetzij de instelling, hetzij degene die de vermeende inbreuk heeft gemeld bij de CWI, hetzij degene wiens integriteit in vraag gesteld wordt;
3. de vraag tot tweede advies de VCWI bereikt, ten laatste 30 kalenderdagen na mededeling van het CWI-advies.

Reglement

1. Doel

In dit reglement wordt de procedure in geval van problematische gedragingen inzake de wetenschappelijke integriteit beschreven. Door het volgen van deze procedure oordeelt de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) of er al dan niet sprake is van een inbreuk tegen de "Ethische code voor het wetenschappelijk onderzoek in België". De CWI legt geen disciplinaire maatregelen op. De procedure is vertrouwelijk, de privacy van alle partijen wordt maximaal beschermd.

2. Toepassingsgebied

De procedure is van toepassing op meldingen van problematische gedragingen inzake wetenschappelijke integriteit die ontstaan zijn of gepleegd werden door onderzoekers tijdens de periode dat ze verbonden waren of zijn aan de UHasselt.

3. Begrippen

- "*Ethische Code*": De Ethische Code voor het wetenschappelijk onderzoek in België, opgesteld door de vier Academiën van België (de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België en hun respectieve Franstalige tegenhangers).
- "*CWI*": de commissie wetenschappelijke integriteit van de UHasselt.
- "*Melding*": de aangifte van een vermeend problematische gedraging inzake de wetenschappelijke integriteit.
- "*Melder*": de persoon die een melding doet.
- "*Betrokkene*": de persoon op wie de melding betrekking heeft, en die op het ogenblik van de feiten onderzoeker is of was, verbonden aan de UHasselt.
- "*Problematische gedraging*": gedraging die problematisch wordt bevonden vanuit het oogpunt van wetenschappelijke integriteit behelst het verzinnen van gegevens (fabricatie), het vervalsen van gegevens (falsificatie), het plegen van plagiaat maar ook (subtiele) dubieuze onderzoekspraktijken zoals maar niet beperkt tot het opnemen van auteurs die niets hebben bijgedragen, het meer dan éénmaal publiceren van delen van een onderzoek (noot: gegevens uit een doctoraatsmanuscript of van wetenschappelijke posters kunnen wel nog voor publicatie worden aangeboden, alsook opname van werk uit artikels in review teksten en boeken), het niet vermelden van een belangenconflict, het weglaten van ongewenste uitkomsten en andere praktijken die afwijken van de algemeen aanvaarde normen binnen de wetenschapspraktijk. Fouten en vergissingen die te goeder trouw gebeuren ("honest error") of meningsverschillen worden vanuit het oogpunt van wetenschappelijke integriteit niet als problematische gedraging bestempeld.
- "*Onderzoeker*": elke persoon die onder de auspiciën van de UHasselt een wetenschappelijke handeling stelt of gesteld heeft.
- "*Wetenschappelijke handeling*": elk wetenschappelijk geschrift (bijvoorbeeld wetenschappelijke publicaties, syllabi ...), elke wetenschappelijke uitspraak of elke andere daad met een wetenschappelijk karakter die door de onderzoeker wordt gesteld op het ogenblik dat hij geaffilieerd is of was met de UHasselt.

- "*Instelling*": elke andere instantie waar wetenschappelijk onderzoek verricht wordt.
- "*DOC*": Dienst Onderzoekscoördinatie.
- "*Voorzitter*": de voorzitter CWI.
- "*Meldpunt*": Commissie Wetenschappelijke Integriteit, Dienst Onderzoekscoördinatie, Universiteit Hasselt, Martelarenlaan 42, 3500 Hasselt – cwi@uhasselt.be
- "*Secretaris*": een door de vicerector onderzoek aangeduide medewerker van de DOC, die de vergaderingen van de CWI administratief voorbereidt en uitvoert. De secretaris CWI is aanwezig op de vergaderingen van de CWI en maakt het verslag.

4. Samenstelling

De CWI is samengesteld uit:

- Minstens 9 effectieve leden, waarvan in elk geval drie ZAP-leden uit elk van de drie groepen (Wetenschap & Technologie, Geneeskunde & Life Sciences, Sociale & Humane Wetenschappen), voor te stellen door de vicerector onderzoek in overleg met de decanen van de betrokken faculteiten;
- Minstens 9 plaatsvervangende leden, waarvan in elk geval drie ZAP-leden uit elk van de drie groepen en aan te duiden volgens dezelfde procedure als de effectieve leden;
- Een secretaris met raadgevende stem;
- Een jurist van de algemene diensten met raadgevende stem.

Onder de effectieve leden wordt een voorzitter en plaatsvervangend voorzitter aangeduid.

Voor de toepassing van dit reglement worden emeriti met opdracht en, zolang inzapping mogelijk is, ook leden van het OP groep 3 aanzien als leden van het ZAP.

De duur van de mandaten bedraagt vier jaar en is hernieuwbaar.

5. Opstart van een procedure

- 5.1. Gevallen van mogelijk problematische gedragingen inzake wetenschappelijke integriteit worden aan het meldpunt gemeld.
- 5.2. De melder kan verzoeken om zijn anonimiteit ten aanzien van de betrokkene in de loop van de procedure te waarborgen. Hij dient dit verzoek omstandig te motiveren bij zijn melding. De voorzitter beslist gemotiveerd of op dit verzoek ingegaan kan worden.
- 5.3. De voorzitter oordeelt of de melding binnen de contouren van de Ethische Code ligt, en daardoor binnen de bevoegdheid van de CWI. Meldingen die niet binnen de bevoegdheid van de CWI vallen, worden indien mogelijk door de voorzitter doorverwezen naar de gepaste instantie.

Indien de melding betrekking heeft op een persoon die op het ogenblik van de vermeende feiten ook verbonden was aan (een) andere instelling(en), overlegt de voorzitter van de CWI met de bevoegde organen van de betrokken instelling(en) en gaat na waar het onderzoek moet gevoerd worden.

- 5.4. Meldingen die kennelijk onredelijk zijn of onvoldoende bewijsmateriaal bevatten, kunnen gemotiveerd door de voorzitter afgewezen worden.

- 5.5. De voorzitter kan, met opgave van de motieven, beslissen om de verdere procedure zelf af te handelen. Hij doet dit voor zaken die prima facie een afhandeling in een korter tijdbestek mogelijk maken.
- 5.6. Een lid van het CWI in wiens hoofde op enige wijze enig belangenconflict zou kunnen bestaan in verband met de te behandelen melding, kan niet deelnemen aan de werkzaamheden van de CWI in verband met die melding en deelt dat uit eigen beweging mee aan de voorzitter. In ieder geval informeert de voorzitter bij de start van een zitting naar mogelijke belangenconflicten. Indien er belangenconflicten op voorhand gemeld zijn, duidt de voorzitter een plaatsvervanger aan voor het betrokken CWI-lid.
- 5.7. Het bepaalde in artikel 5.6 geldt ook voor de voorzitter. In voorkomend geval laat hij de behandeling van de melding over aan de plaatsvervangend voorzitter.
- 5.8. De voorzitter verwittigt de melder elektronisch dat de melding werd ontvangen en informeert de melder over het gevolg dat aan de melding gegeven wordt en eventueel over de verdere procedure die gevolgd zal worden. Indien de melding leidt tot een verdere behandeling, kan de voorzitter de melder uitnodigen om binnen een door de voorzitter bepaalde termijn de melding desgevallend verder toe te lichten.
- 5.9. Indien de melding leidt tot een verdere behandeling, desgevallend nadat de melder zijn melding verder heeft toegelicht binnen de door de voorzitter bepaalde termijn, verwittigt de voorzitter elektronisch de betrokkene tegen wie een melding werd ingediend. De inhoud van de melding wordt zo nauwkeurig mogelijk omschreven. De procedure wordt toegelicht. De betrokkene wordt in de gelegenheid gesteld om op de melding schriftelijk te reageren binnen een door de voorzitter bepaalde termijn die niet langer mag zijn dan 2 maanden. Mits motivatie kan in uitzonderlijke omstandigheden van deze maximumtermijn afgeweken worden.

6. Behandeling en recht op antwoord

- 6.1. De CWI, of in het geval van een procedure overeenkomstig hetgeen is bepaald in artikel 4.6, de voorzitter van het CWI kunnen/kan experts betrekken bij het onderzoek indien zij/hij dit nodig achten/acht. In dat geval zijn ook de experts gebonden aan een strikte geheimhouding van alle verstrekte informatie met betrekking tot het CWI-dossier.
- 6.2. De procedure wordt afgewerkt binnen de zes maanden na de melding. Deze termijn wordt geschorst tijdens collectieve sluitingen en van 15 juli tot en met 15 augustus.
De termijn kan gemotiveerd verlengd worden wanneer het complexe dossiers betreft.
- 6.3. Indien er na onderzoek geen grond is voor verdere actie, wordt een gemotiveerd *stopzettingsrapport* gemaakt, dat door de voorzitter en secretaris ondertekend wordt. Dit stopzettingsrapport wordt ter kennisgeving aan de rector bezorgd. De melder wordt van de conclusie van het rapport elektronisch op de hoogte gesteld.
- 6.4. Als de vermeend problematische gedraging zoals opgenomen in de melding na onderzoek bevestigd wordt, wordt een onderscheid gemaakt tussen licht en ernstig problematisch gedrag. Licht problematisch gedrag is gedrag dat in beginsel geredimeerd kan worden onder toezicht van de voorzitter van de CWI. Ernstig problematisch gedrag is gedrag dat de wetenschappelijke integriteit van de betrokkene dermate in het gedrang brengt dat niet volstaan kan worden met een remediëring onder het toezicht van de voorzitter van de CWI.
In geval de CWI oordeelt dat er sprake is van licht problematisch gedrag, wordt een vaststellingsrapport gemaakt, dat door de voorzitter en secretaris ondertekend wordt. Daarin worden alle stappen uit de procedure besproken, samen met een voorstel van

passend geachte remediëring en de termijn waarbinnen de remediëring moet worden uitgevoerd. De melder en de betrokkene worden door de voorzitter elektronisch op de hoogte gebracht van de conclusies van het vaststellingsrapport. Het vaststellingsrapport wordt aan de rector en de vicerector onderzoek bezorgd. De voorzitter van de CWI volgt de remediëring op.

In geval de CWI oordeelt dat er sprake is van ernstig problematisch gedrag, wordt een vaststellingsrapport opgemaakt, dat door de voorzitter en secretaris ondertekend wordt. De melder en de betrokkene worden door de voorzitter elektronisch op de hoogte gebracht van de conclusies van het vaststellingsrapport. Dit rapport bevat een opvolgingsadvies voor de rector.

- 6.5. De CWI kan beslissen om het rapport ook aan andere belanghebbenden kenbaar te maken, zoals bijvoorbeeld de financierende instantie van het onderzoek van de betrokkene of andere wetenschappelijke of academische instellingen waartoe de betrokkene behoort. De CWI moet dergelijke beslissing omstandig motiveren. Dergelijke beslissing moet ook opgenomen worden in het vaststellingsrapport.
- 6.6. De melder en de betrokkene hebben een recht op antwoord bij het vaststellingsrapport. Zij beschikken daartoe over een termijn, te bepalen door de voorzitter, van minstens vijftien kalenderdagen en maximaal 30 kalenderdagen na ontvangst van het vaststellingsrapport. Mits motivatie kan in uitzonderlijke omstandigheden van deze maximumtermijn afgeweken worden. Het recht op antwoord wordt slechts éénmaal toegekend.
- 6.7. De CWI kan beslissen om het vaststellingsrapport en/of het remediëringsvoorstel te herzien op basis van het recht van antwoord. De procedure onder artikel 5 ('behandeling') wordt dan hernomen.
- 6.8. Als de CWI het vaststellingsrapport en/of het remediëringsvoorstel niet herziet op basis van het recht van antwoord, wordt gemotiveerd waarom dit niet gebeurt.

7. Externe communicatie

- 7.1. Alle in dit reglement beschreven procedures zijn vertrouwelijk. Niettemin heeft de rector of de door hem gemachtigde vicerector het recht extern te communiceren indien hij dit nodig acht.
- 7.2. Het meldpunt en dit reglement worden vermeld op de website onderzoek van de UHasselt.